

POTESTAS, NON VERITAS,
FACTI LEGEM

TRIMESTRAL

LA FORÇA, NO LA
VERITAT, FA LA LLEI

ANY VI N.º 21
PRIMAVERA 1976
PREU : 2 francs
En Espanya : 30 ptes.

ABONAMENT ORDINARI : UN ANY
Estat Francès - Estat Espanyol - Altres Estats
i Andorra 7 F 100 ptes. 10 francs
Abonament de protector : LA VOLUNTAT
Canvi d'adreça : 2 F

Redacció — Administració
Carrer Sant Mateu, 2
66000 PERPINYA - Tel. 34-80-40
C.C.P. 1-180-43 - MONTPELLIER

Publicitat :
Agència Havas
66000 PERPIGNAN
Telèfon : 34-84-61

Delegació per Espanya
Plaça del V.º
GIRONA
Tel. (972) 28190

No manqueu pas de visitar

La Casa Pairal

Museu català d'arts i tradicions populars

El Castellet

Perpinyà

EDITORIAL

REPLANTACIÓ FORESTAL A L'ESCALA CATALANA

QUIN MUNICIPI COMENÇA?

En tots els països catalans manquen milers, milions d'arbres. Aquesta evidència està agreujada, cada estiu, pels incendis, molts d'ells degut a l'irresponsabilitat dels turistes.

Els poders públics tenen bé varis plans de replantació forestal, mes llur lent execució i l'immensitat de la tasca farà que, si s'hi arriba un dia, se passarà anys i anys abans de veure els nostres països curullats d'arbres, del mar a la muntanya.

La tasca de replantació forestal és, doncs, urgent. Per parlar només del Rosselló, són milions i milions els arbres que caldria plantar, primerament per evitar els estralls de l'erosió, implacable en els terrenys abandonats de tota cultura, per insuficiència de rendiment; segonament per embellir el paisatge d'aqueixes contrades incultes, cada dia més pelades i seques, i, finalment, per contribuir, amb una nova i espessa densitat forestal, al manteniment de la frescor, l'estiu, en un país, com el nostre, on el sol i la calor no manquen pas.

Es, qu'en efecte, amb una repoblació forestal massiva que contribuiríem a modificar, favorablement, el clima rossellonès en el sentit d'una més important frescor i humitat l'estiu, la qual cosa beneficiaria les altres cultures que sovint sofreixen de sequera.

En una primera fase hom podria emprendre la replantació d'arbres en els vessants dels rius Tet i Agllí. Tant en els de l'un com en els de l'altra hi havia, en un passat força recent encara, uns conreus en espatller, abandonats des fa anys. Es allí on la terra, sense cap protecció vegetal, ha estat emportada per l'erosió, tant i tant que seria ja impossible tornar-hi a sembrar. El mal causat per l'erosió és tan gran que solament — i amb dificultats encara — la plantació d'arbres hi podria posar fre.

Com diuen en francès, als grans mals grans remeis, la manca d'arbres és tan gran que no podem pas esperar dels poders públics qu'ho puguin portar a terme normalment. Llavors hi ha un remei, ràpid, eficaç, econòmic : la participació voluntària, entusiasta, popular, gratuïta, del poble.

Per demostrar qu'això és possible, per què l'exemple sigui imitat i multiplicat a l'escala de tot el país, només caldria qu'un municipi se decidís a començar l'operació. Aquesta consistiria, primerament, en determinar les zones del seu terme municipal qu'haurien d'esser replantades d'arbres, evaluar-ne la superfície, escollir les essències, a sembrar o a plantar, segons la natura dels terrenys i demanar-les a l'Office National des Forêts (1).

Un cop els grans o els plants lliurats, el botlle invitaria la població local, la dels vilatges veïns i la de les viles i ciutats que voldrien participar-hi, a anar a plantar o sembrar els futurs boscos que transformaran el paisatge dins d'uns anys, embellint-lo i millorant el clima local.

Es evident, doncs, qu'un treball d'aqueixa natura i d'aqueixa importància no's farà pensant en obtenir un efecte immediat. Mes els participants tindran la satisfacció d'haver contribuït a una obra patriòtica, ecològica i, fins i tot, econòmica de primera importància.

(Segueix pàg. 2)

HISTORIA VERIDICA DE L'ESCUT DE CATALUNYA

En aquells temps regnava, en els Països de França, el rei Carles, dit el Calp, el qual tenia, del seu avantpassat — el gran emperador d'Occident — tots els pobles, des dels Francs, de les boques de l'Escaut, fins als Visigots, dels confins sarraïns.

Doncs succeí, quan feia disset anys que regnava, l'any 860 de N.S., qu'un comte Franc, felló, nomenat Salomó, malparlà de forfeitura del lleial duc de Gòtia, el príncep visigot Senyofred d'Arrià (1).

Així abusat, el rei Carles manà que Senyofred anés a la seva cort de Soissons, amb el seu fill hereu Vifred, de deu anys d'edat.

Mes, en el curs del viatge, quan se trobaven al Puy de Santa Maria (actualment Le Puy (Haute-Loire), sota el pre-texte d'una baralla, Senyofred fou occit traïdorament i Vifred emportat, com ostatge, a la cort del rei Carles, mentre qu'el traïdor Salomó, se'n anà a governar els comtats de Gòtia.

Quatre anys van passar durant els quals els Sarraïns se van emparar de la Marca hispànica, fent estralls en els Països del Sud.

Major a quatorze anys, Vifred s'escapoli de la cort del rei Carles i retornà, amb gran cura, als comtats del seu llinatge, devastats pels Sarraïns.

Quan arribà en terres d'Arrià tot el país s'arrecerà sota la seva senyera i constrenyí el comte Salomó a refugiar-se en el bosc de Nohedes.

Tal David desafiant Goliat, Vifred, jovecencell a penes, provocà el rústec Salomó en combat singular, al peu d'un roc de Nohedes el qual, encara avui, se'n diu el roc d'en Salomó.

Exit vencedor d'aquell dur il·larg combat, Vifred copà quatre dits en la sang de les seves ferides i, aplicant-los sul seu escut d'or, traçà quatre barres de sang tot jurant davant dels seus fidels : « Aquesta sang vencerà ».

Deu anys més tard ja havia reconquerit als Sarraïns tots els territoris dels Pirineus a l'Ebre, o sigui tota l'antiga Marca hispànica la qual nomenà Gothaland, Gotalandia (país dels Gots) ; l'usatge dels segles en féu Cathaland, Cathalandia i, finalment, Catalunya.

L'any 877 de N.S., pel capitulari de Kierzy, Carles el Calp, emperador d'Occident, reconeixia a Vifred el Principat hereditari de Catalunya.

Es així que, d'aquell temps ençà, la senyera de Catalunya és d'or amb quatre barres de sang, la sang del jove heroi

de la seva història, qui aplegà son poble i li va donar sa terra i son nom.

Ço que sorprèn en aqueixa èpica i gloriosa història, és la fantàstica cavalcada d'un minyó de 14 anys a través els Països de França. Només se pot comprendre per fidelitats nombroses, entre les quals hom endevina la de l'Abadia de Santa Maria d'Orbiou (entre Narbona i Carcassona). Aqueixa Abadia fou l'invincible refugi de sa mare, Esclarmonda de Carcassona, amb els seus altres infants (2).

En trillat de la seva probresa, aqueixa Abadia prengué el nom de la seva vall : « La Magra ». Per la seva fidelitat en els temps malaurats, robà sumptuosos donacions de Vifred, dels seus germans i de llurs descendents.

Puixant i rica, « La Magra » esdevindrà « La Grassa » (3).

Durant un llarg regnat, fins l'any 910, Vifred assegurà la naixença i els destins de Catalunya. Signe de virilitat : un sistema pilòs, molt espès, li valgué el sobrenom de Vifred el Pilòs (4).

El bisbe Udalgar d'Ausona (Vic), pronunciant la seva oració funebre, pogué dir, en veritat : « Déu tingué pietat d'aquesta pobra terra i féu naixer d'ella l'invicte príncep Vifred ».

Renat MITJAVILA.

- (1) Avui dit Rià, vora de Prada (Conflet).
- (2) El llinatge d'Esclarmonda de Carcassona era orínd de les rodalies de Vernet de Saborra, avui dit Vernet dels Banyes (Conflet).
- (3) Entorn de l'antiga Abadia — esdevinguda asil de velia — el vilatge de Lagrasse (Aude), meretxeria de la Magra, el seu antic nom de La Magra.
- (4) La tradició oral de Cerdanya diu qu'aquest renom de Pilòs li vingué, no d'esser molt vellós, sinó perquè tenia un poble molt borralut, considerat com signe de virilitat.

(Més informació pàg. 2)

au grenat

les plus beaux bijoux

LAVIOSE

Artisans spécialisés de père en fils

PERPIGNAN

4, rue Maréchal Foch

Tel. 61.01.06

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

ESPANYA CENTRALISTA O ESTATS UNITS D'ESPANYA ?

França ha influenciat Espanya en molts aspectes. N'hi ha havut de positius i de negatius. Entre aquests, un dels més importants, ha estat el del centralisme. Val a dir, tot seguit, qu'el « terreny estava abonat », a Espanya, per l'adopció d'una tal influència.

Quan, en la ment de dirigents d'un país naix l'idea de crear una capital estatal, geogràficament central, sense tenir compte de les arrels històriques; quan hi ha un rei prou orfe de realitats politico-econòmiques per acceptar i realitzar una tal aberració, no és estrany qu'el centralisme francès hagi estat imitat a Espanya.

Fou imitat tot seguit, quan aquest centralisme francès era encara progressista. Fou progressista fins que Napoleó el convertí en un instrument de dominació i de poder en benefici d'ell, del seu insaciable clan familiar i dels que en tiraven profit. El centralisme francès esdevingué, doncs, reaccionari amb Napoleó i ho ha restat amb els règims que l'han succeït.

A Espanya no podia ésser d'altra manera.

Es més : a l'importació, el centralisme francès prengué un caire més accentuat encara. Els antics virreis dels estats de la corona d'Espanya se transformaren i se sotsgovernaren en governadors, mestres absoluts en cada província; poders exorbitants que no emanen del poble sinó del centralisme governamental.

Tot això, qu'encara dura avui, podria tenir, ràpidament, una fi si la nova monarquia tornés a la font tradicional que la feu gran en el passat : la monarquia que federava regnes; i un sol rei que coronava països ben diferents, lliures entre ells. El fet, recent del viatge del rei Juan Carlos a Catalunya en podria ésser el punt de partida, representant — com els seus predecessors que així ho feien — els seus desplaçaments en els diversos països de la corona, per presidir-ne les Corts. En certa manera, el jove rei ha ja obrat, a Barcelona, com aquells predecessors, pronunciant, inclús un discurs en català.

Caldrà ara qu'aquest primer depart sigui seguit de les transformacions institucionals necessàries. Caldrà destruir enterament, aquell centralisme que, no solament no unificà mai l'estat espanyol, sinó que contribuï a mantenir i a aguditzar les divergències dels pobles qu'el componen.

Per fer que l'harmonia retorni tant a Espanya, com a França; per fer que la convivència sigui possible i fraternal entre els diversos pobles que componen aquests estats, el federalisme — solució de les monarquies més glorioses del passat — és la solució de les repúbliques més glorioses del present.

No cal tenir por d'esmicolar l'estat amb tantes regions federades com desitgen els seus habitants. Com més varietat, més unitat lliurement consentida. El més gran estat federal del món, els Estats Units, té estats federats més grans que tot l'estat espanyol (per exemple, Texas, 683.000 km²) i altres de més petits que la meitat d'una província espanyola (per exemple, Rhode Island, 3.200 km²).

Com qu'els casos de França i d'Espanya són força similars, la conclusió del present article serà la mateixa del que publicà « Terres Catalanes », en el seu número precedent (1) relativament al cas particular de França. Només canviarem el nom de l'estat :

« Objectivament, doncs, tot milita a Espanya en favor de l'instauració d'una administració federal o, almenys, regionalitzada al màxim, a fi que la diversitat de poblacions, de llengües i de cultures que conté l'estat espanyol pugui, cadascuna a la seva manera, desenvolupar-se a fons. D'aquesta fàcil, dins de poc, desapareixerà, o s'atenyuarà considerablement, les injustes diferències de nivell qu'existeixen actualment; els deserts espanyols, transformant aquest estat en un conjunt econòmicament equilibrat, harmoniós i unit d'una manera com encara no ha existit mai ».

Jordi PUJOL.

(1) « Terres Catalanes » — N° 20 — Hivern 75-76 — pàgina 4, « El President fa marxa endarrera ».

EDITORIAL (Continuació de la pàg. 1)

El poble rossellonès ho comprendrà tan perfectament que — com en els antics temps en què se practicava la solidaritat familiar, veïnal, municipal i intermunicipal, per realitzar treballs d'interès públic — respondrà en massa al primer municipi qu'en prenrà l'iniciativa, si aquest sap comunicar el seu propi entusiasme.

Aqueixa mobilització voluntària serà tant més espontània que constituirà un motiu — tot contribuint a la bona fi d'una obra alta-ment útil i bella — per viure uns quants « weed-end » d'una manera sana i esportiva.

Només això ja seria suficient per considerar important l'ajut aportat; mes, a l'obrar així, — entre tots els avantatges qu'obtin-riem — donaríem un exemple, únic, d'ésser un poble que no ha pas estat encara desaturat per la societat d'interès en la qual vivim.

I si, a més del Rosselló (les demés comarques catalanes de França no en tenen tanta necessitat) d'altres països catalans l'imitessin, el nostre immens balcó mediterrani, seria encara més bell.

(1) 4, avenue Saint Mandé — 75012 Paris, o al Comitè de salvaguarda et de rénovation des forêts — Maison de l'Agriculture — Bât. 5 — Place Chaptal — 34076 Montpellier.

MOLI freres

sanitaire
climatisation
chauffage central

**38, Bd. A. Briand
PERPIGNAN**

Tél. 50.20.61 et 50.29.68

**POUR UN CADEAU
UNE MONTRE
UN BIJOU**

DU COMMUN

guide des orfèvres

23, Rue Louis Blanc

Tél. 34.35.61

66 PERPIGNAN

ESCUT DE CATALUNYA, D'ARAGO I D'ALTRES PAISOS

Les quatre ditades de sang del comte Vifred han fet camí des d'aquella temps llunyan. Quan Provença passà a la dinastia catalana, l'any 1125, les quatre barres catalanes foren adoptades pels Provençals i encara perdura.

Quan l'any 1137, el comte Ramon Berenguer se casà amb la filla del rei d'Aragó, constituint així l'unió catalano-aragonesa, l'escut sang i or fou adoptat pels Aragonesos.

Quan les Illes Balears, l'any 1229, i el País Valencià l'any 1232, foren alliberades dels Sarraïns per Jaume I, Balears i Valencians enarboraren les quatre barres catalanes.

Finalment, l'adopció, en 1282 (i el manteniment) de l'escut sang i or per l'illa de Sicília.

Extraordinària prova de fidelitat d'un poble « sotmès » envers el seu poble « dominador », demostrant la llibertat, la tolerància i el respecte que regnava entre els diversos països que formaven part de la Confederació.

LES BARRES D'ARAGO

No tots els Aragonesos estan alienats. De simpàtic periòdic bimensual regionalista aragonès, « Andalán » (1), (n° 84, pàgina 2) tradueix el títol i el següent entrefilet :

« Crec qu'Aragó sí que té o deu tenir una bandera. El reialme d'Aragó (Aragó i Catalunya), des l'unió [1137] té una bandera : les quatre barres; bandera, en principi, solament catalana, [des del segle 9], però que, des 1137 serà el símbol de tot el reialme d'Aragó (Aragó, Catalunya, València i Balears).

Aqueixa ensenya és la qu'apareix sovint en els escuts de les poblacions aragoneses del sud.

Ignoro si Aragó tenia o no una bandera pròpia abans de la seva unió amb Catalunya. Si l'ha tinguda se plantejaria el problema de quina de les dues ha de representar l'Aragó modern.

L'ús de les quatre barres com bandera no ha estat mai privatiu de Catalunya, puix que València i les Balears tenen consciència i les usen com cosa pròpia.

J.R.G.
Aiguaviva (Terol)

A mida qu'el nivell d'instrucció pública creix a l'Aragó els Aragonesos se van donant compte que l'unió amb Catalunya — de la qual hom els havia deixat en màxima ignorància — fou una unió sense imposició ni dominació de cap part. Si

imposició hi hagué fou bé la del nom i la del regne; reialme d'Aragó, reis d'Aragó; és així qu'ha passat a l'història sense qu'el nom de català i Catalunya hi figurin de dret. I és normal car, en el moment de l'unió, Aragó era un rei/me i Catalunya només un principat. El príncep català esdevingué rei d'Aragó.

Fou doncs normal que, tot i éssent catalana la dinastia, fossin nomenats reis d'Aragó. Fou normal també qu'el príncep català restés príncep a Catalunya i fos rei a Aragó. Es, potser, aquí la més original marca de l'esperit democràtic de la dinastia catalana i del poble català. El seu príncep era rei a Aragó, València, Balears, Nàpols, Sicília, etc. i només príncep a Catalunya; exactament com abans. Bell exemple de manteniment de la manera d'ésser i de viure dels Catalans.

Fou, doncs, una unió sense cap assimilació, integració ni despersonització, ni de l'Aragó ni de Catalunya. Els Royo Villanova avui ja no serien possibles. Si aquest pobre home hagués tingut prou seny i clara intel·ligència, per reflexionar sobre els seus propis cognoms, ja no s'hagués ridiculitzat, davant l'història del seu país, com un ignorant pretès cultivat, car, com se veu, aquests cognoms no són, no poden ésser d'origen castellà, ni tampoc català: són aragonesos, pertanyen a una ètnia qu'un procés d'assimilació i d'integració ha maldat per fer desaparèixer. Els estralls són tan grans que, de l'ànima de poble que tenia Aragó, quan estava unit a Catalunya, ja no n'hi queda gran cosa.

Benhauradament no tot s'ha perdut país Aragonesos; encara n'hi ha que volen retornar a llurs fonts naturals, a llur història, a llur senyera, i, com se veu llegint « Andalán », al regionalisme, no solament renaix allà on hom l'havia volgut enterrar sinó que naix també allà on encara no havia, pràcticament, existit mai.

(1) Andalán = endavant = adelanto. Nòtula. — Cal remarcar encara que l'Aiguer, a l'illa de Sardenya, enarborà també la senyera (i la parla) catalana des de fa 504 anys!

Bella mostra de fidelitat d'aquesta petita regió perduda dins de la gran illa sarda i sotmesa, a més a més, a l'influència italiana.

Cal, també, senyalar el cas particular del comtat de Foix: estrets lligams ètnics, lingüístics, de parentiu i de bon veïnatge van fer qu'aquest comtat adoptés tres de les quatre ditades de sang del nostre comte Vifred.

UNA "JOVE" CENTENARIA AL ROSSELLO

La senyora Maria Casanova complirà 104 el 1er de setembre pròxim. Nasqué l'any 1872 en una família de pagesos del Soler i treballà la terra dels dotze anys fins als 73.

No ha viatjat mai fora del Rosselló; viu en molt bona salut, sense cap règim especial i enmig d'un ambient molt familiar.

Si bé ja no pot tenir les agulles per cosir, llegeix encara sense ulleres i conserva una excel·lent memòria.

Éssent petita aprengué a parlar i a pregar en català. Continua parlant i pregant en català. Heus aquí l'« oració », dictada l'any 1887, per mossèn Fabre, de Prada (on habitava la seva àvia) i que continua pregant encara :

Lo parenostre del petit,
Déu l'ha fet i Déu l'ha dit
tot acotant i tot llevant,
bones obres començant.

Senyora Santa Maria,
en cadira d'or s'asseia,
son fill davant li venia.
— Mare, dormiu, vetlleu ?
— Ai lo pobre fill meu !

Jo no dormi, jo no vetlli;
Som tingut un somni, i somniat
que no m'ha vingut gaire de grat:
Que los teus peus a la creu han

[d'esser clavats,
que los teus genolls han d'esser en-
[sanganats,que los teus costats han d'esser

[cencatats,
que los teus braços a la creu han
[d'esser clavats,
que la teua boca ha d'esser rentada

[de fel i vinagre,
que lo teu cap de setanta espines ha
[d'esser coronat.

— Mare mia; tot això que dieu
jo crec que serà veritat.
Qui ho dirà un cop la nit, un cop
[Jo dia,
les penes de l'infern ell no veuria.

Confiserie DAUNER

tourrons
fruits confits
nougats

SES SPÉCIALITÉS CATALANES ET RÉGIONALES
"expéditions tous pays"
25, Rue de l'Argenterie PERPIGNAN

LLETRA OBERTA A TOTS ELS CINEASTES-PRODUCTORS DELS PAISOS CATALANS

Actualment la totalitat dels films comercialitzats en els cinemes de tots els països de parla catalana, estan presentats — directament o doblats — en espanyol, en francès o en italià.

Aquesta mena de procedir priva les poblacions dels països en qüestió (l'Andorra i l'Alguer inclosos així com les nombroses colònies catalanes d'Europa i d'Amèrica) del plaer de veure films parlats en català. És una falla que's podria solucionar fàcilment creant una mena de consorci de doblatge de films en català i de fusió a tots els països de parla catalana. És una clientela de més de vuit milions d'espectadors qu'acolliria, amb entusiasme, una tal realització la qual permetria d'assentar-la damunt de bases sanes d'exploatació econòmica.

No hi pot haver cap dubte que seria així quan sabem que d'altres doblatges de films, destinats a públics molts més reduïts són, comercialment viables, per exemple, els de Suècia, Norvegia, Dinamarca, Finlàndia, Holanda, etc. Volem dir que doblats en les llengües d'aquests països, tenen una realitat lingüística i econòmica.

Més recentment encara la prova de la rentabilitat econòmica ha estat feta en el doblatge en castellà, de films pornogràfics a Perpinyà, doblatge destinat a la clientela que ve d'enllà dels Pirineus. Si hom dobla, doncs, a Perpinyà, films en castellà, per una clientela circumstancial, força nombrosa més immensament inferior a la potencial en català, està feta la demostració de la validesa, lingüística i econòmica de la nostra proposició.

En el cas de la llengua catalana, el benefici, moral i pràctic seria immens car obtindríem una mitja uniforme de comunicació, a la vegada lèxic i prosòdic, extensiu al conjunt dels països de parla catalana. Car tothom sap qu'els segles de separació i de no ensenyament de la nostra llengua, han creat un buit profund, un pou on s'hi aboquen tota mena de deformacions fonètiques, de barbarismes, de gallicismes, de castellanades, d'italianades, etc., per sortir-ne, finalment, una llengua parlada tristament empobrida.

Mes, per atraure i mantenir l'interès del públic envers els films doblats en català, caldria presentar espectacles complets; doncs, caldria doblar tots els grans films qu'el públic desitja veure, és a dir, les grans novetats, els grans èxits mundials de cada temporada, exactament com fan els petits països de l'Europa del nord ja esmentats.

Llengua, cultura i democràcia

Molta gent afirmen que vivim en una Europa democràtica. Parlem-ne.

Democràcia, segons ens diuen els diccionaris i, a vegades, els nostres dirigents polítics, és el mot genuí d'expressió de la voluntat dels pobles en auto-governar-se.

Ara bé. Tothom ha nascut amb la mateixa igualtat de drets i de deures; això ens ho han dit Jesucrist, en el seu evangeli, Marx i Lenin com a idealistes del benestar humà, i la O.N.U., ratificant la Declaració dels Drets de l'Home. Partint d'aquesta base, forta de moralisme, considerem que tota multitud, petita o gran, de persones que parlen una mateixa llengua i tenen una cultura i una història pròpia, i la voluntat d'ésser, tenen el dret de constituir-se en nació lliure; com també tenen el deure de defensar aquest dret. Seguint aquest camí és possible d'arribar a viure en completa democràcia. Però, per ara no és així. Qui en té la culpa?

Es probable que el mal ens vingui de les ambicions imperialistes dels grans Estats; aquests Estats que pretenen formar una Europa Unida, però que cada un té el propòsit d'ésser el més gran i el més fort dins d'ella per tal de dominar-la amb un sistema democràtic propi, denominat diferentment del poble, d'expansió, orgànic, capitalista, etc., etc.

De qualsevol mena d'aquestes demo-

cràcies nosaltres en protestem; la democràcia no té adjectius; és democràcia i prou. I, dintre la problemàtica Europa que diuen estant forjant, tant hi han de tenir vot i veu els grans, o sigui els Alemanyans, Francesos, Anglesos, etc. etc. com els ciutadans arrelats en les ètnies existents al nostre continent i que sumen molts milions de sers humans.

Diferents llengües i cultures tant poden conviure en un estat petit com dins una gran Confederació d'Estats. Tot és qüestió de bona voluntat i de saber penetrar-se dels deures cívics mutus.

No costa gaire esforç de prendre exemple de Suïssa: Quan es constituí, en 1848, l'Estat Federal, el formaren 22 cantons amb iguals drets i deures i amb quatre idiomes diferents; l'alemany, el francès, l'italià i el reto-romànic (1).

Els quatre idiomes són oficials i emprats indistintament en les esferes oficials. Aquesta diversitat de llengües i de cultures enriqueix el caràcter nacional i estructura les normes de convivència de llurs respectives nacionalitats.

El que vol dir que, en un país que es respecten les llengües i les cultures, es tenen en compte, i es respecten, totes les maneres de pensar; això és la veritable democràcia; sense coaccions, vexacions ni humiliacions per a ningú.

Influències i conseqüències

Es que si els Sud-Catalans no haguessin subit l'influència castellana emprarien, avui, l'accentuació ortogràfica en els mots composts, d'origen més aviat tècnic com, per exemple: *telèfon, telègraf, electròfon, magnetofon, quírofón, quilòmetre, hectòmetre, decàlitre, perímetre*, etc.? Es probable que sense l'influència castellana, haguessin adaptat aquests mots a l'accentuació occitano-catalana antiga, doncs sense accent ortogràfic. En tot cas no sembla pas lògic d'escriure *quilòmetre*, amb accent ortogràfic, i *quilogram, quilòlitre, quilowat, telegrama*, etc., sense accent. Hi ha una fluctuació que caldria puntualitzar.

Es que si els Sud-Catalans no haguessin subit l'influència castellana haguessin perdut, quasi totalment, l'ús *en* i *na* davant dels noms? En efecte, cada dia s'entén menys dir (i escriure) *en Pere, en Joan, n'Antoni, n'Andreu*, etc., i, més poc encara, *na Maria, na Rosa, n'Eulàlia, n'Isabel*, etc. Hom diu *el Pere, el Joan, l'Antoni, l'Andreu; la Maria, la Rosa, l'Eulàlia, la Isabel*. A Perpinyà hi ha, encara, un carrer que porta el nom de Carrer de la Font de *na Picarda* i un altre Plaça del Pont *d'en Vestit*.

En el precedent número de « Terres Catalanes », pàgina 6, el poeta Lluís Montagut, dona un exemple perfecte de quan cal emprar *en* i *na* i quan cal emprar *el* i *la*. És així que l'autor escriu *en Tòfol; en Perico; en i na Pepa; i, en canvi, el Pinxo, el Saldoni, el Sereno, el Maco, la Vella*. Es qu'els tres primers són noms propis i els altres renoms o funcions (*el sereno, el capità, el metge, el maco*, etc.).

Es que si els Sud-Catalans no haguessin subit l'influència castellana haguessin dit *sarna!* Probablement qu'emprarien el mot *gala, del llatí galla*.

Per idèntiques raons no dirien mai *firmar* una carta sinó *signar* una lletra o una *missiva*. Signar, és a dir, marcar d'un signe personal un document, signar i rubricar.

Per idèntiques raons no escriurien *alcohol*, per exemple, quan ja escriuen *vel, raó*, etc. És a dir qu'el català modern ha suprimit les *h* mudes entre vocals (i a finals dels mots); emperò conserva alcohol per influència castellana.

Per idèntiques raons no escriurien mai *buscar* sinó *cercar* i *querir*, verb que caldria reusar. Fent-t'ho així tindríem un verb per retrobar les coses perdudes o no conegudes, i un altre per les que cal simplement posseccionar-se. Exemple: vaig a *cercar* feina; cal *cercar* el culpable; *cercarem* la solució, etc. Vaig a *querir* el nin a l'escola; ves a *querir* aigua a la font, etc.

Per idèntiques raons no dirien *anir*, designant ahir nit quan anit vol dir aquesta nit. *Avui* cantarem, *anit* cantarem. Tampoc dirien « fins demà », sinó « a demà », com diuen « a reveure » i no « fins reveure ».

Per idèntiques raons no dirien moscatel (castellà moscatel) sinó moscat (italià moscato), occità i francès muscat. Tampoc no escriurien *cinc*, sinó *cing*, com *cinquanta; quatorze*, com *quatre, quaranta; ni alcalde*, sinó *batlle*.

Aquesta llista no és pas exhaustiva.

R. B.

CIDEC

CONSTRUCTION LOTISSEMENT

16 rue Remparts Villeneuve - PERPIGNAN - 61 20 71 et +

Construit votre appartement

DANS

LA RESIDENCE LE TURENNE Quartier Kennedy
LA RESIDENCE LE MERMOZ Avenue Jean-Mermoz
LA RESIDENCE D'ARAGON Boulevard Kennedy

Construit votre villa

Sur le terrain de votre choix, ou sur nos terrains. T3, T4, T5 en traditionnel. Chauffage au choix. Isolation thermique et phonique.

CIDEC PROMOTION LOTISSEMENT

16, rue Rempart-Villeneuve - PERPIGNAN
Tél. : 61-20-71

Membre de la F.N.P.C.

Cal remarcar, també, el fet de que Suïssa és l'únic estat europeu (amb Suècia) que ha pogut viure en pau al mig de les guerres que han terroritzat tantes vegades Europa. Avui, creiem que és factible un federalisme europeu democràtic, car és evident el desvetllament de la voluntat d'emancipació dels pobles, com també són evidents els progressos de la nostra civilització. Jaume QUINTANA.

(1) Aquest darrer, no sabem perquè, conté vocables catalans com cap, nou, port, bou, i d'altres.

Presidents d'amicals, de societats esportives, culturals, folklòriques casals, omniums, cases de joves, inviteu els vostres socis, adhereints, a llegir i protegir

"TERRES CATALANES"

Ni realistes ni republicans

VOLEM NOMS CATALANS

Tenim, a Catalunya-Nord, tres noms de vilatges que denoten un servilisme manifest envers l'Estat. Volem parlar d'Amélie-les-Bains, Bourg-Madame et Mont-Louis.

Aquestes localitats tenien, totes tres, noms del país, ben catalans: Banya d'Arles, Ix i Ovançà respectivament.

Per servilisme envers la reina Amélie, esposa del rei Louis-Philippe, Banya d'Arles prengué el nom d'Amélie-les-Bains en 1840.

Per servilisme envers l'autoritària duquesa d'Angoulême, Ix prengué el nom de Bourg-Madame en 1820.

Per servilisme envers el rei Louis XIV, Ovançà prengué el nom de Mont-Louis en 1661.

Ja és hora d'acabar amb aqueixes desnaturalacions arbitràries i contràries a la toponímia i a la natural història del país. Invitem, doncs, els municipis actuals interessats a decidir de designar de nou llurs vilatges respectius pels veritables noms d'origen corresponent.

Hemeroteca General CEDOC

HOMENATGE A SOR ANA MARIA ANTIGO (1602-1676)

"LLIGAM MISTIC DE LES NOSTRES TERRES CATALANES D'ENÇA I D'ENLLA DEL PIRINEU"

ES NORMAL I JUST QUE « TERRES CATALANES » SIGUI UN DELS PRIMERS A ANUNCIAR LA BONA NOVA, DELS DOS VESSANTS DEL PIRINEU CATALA: ENGUANY, LA SEU D'ELNA I PERPINYA. SEGONS EL DESIG DEL NOSTRE BISBE, MONSENYOR ENRIC L'HEUREUX, S'ORGANITZARA UNA GRAN FESTA EN HONOR DEL TERCER CENTENARI DE LA MORT (28 DE SETEMBRE 1676) DE SOR ANA MARIA ANTIGO. POTSER QUE, PER MOLTS DELS NOSTRES GERMANS, AQUEST NOM SIGUI TOTALMENT DESCONEGUT. EN EL ROSSELLO, A CATALUNYA-NORD, MOLTES FAMILIES CRISTIANES CONEIXEN, ADMIREN I PREGUEN, ENCARA AVUI: ANA MARIA ANTIGO.

Després de tres segles podem veure el seu cos, conservat com un vell pergami, en la capella del monestir de les Clarícies, al nº 107 de l'avinguda Mariscal Joffre de Perpinyà.

Aquesta santa clarícia va nàixer el 19 de gener 1602 « davant la Font nova del Carme », en aquest vell barri Sant Jaume, vora l'església, tota embalsamada dels records de la passió de Crist. El seu pare era adroguer; és l'ambient en el qual creix la jove Ana Maria i com que el convent real no és molt lluny de casa seva, entrà, el més naturalment del món, en aquest convent de la Passió (actual presó de Perpinyà) el 24 març 1621.

Aquesta santa clarícia incarna les virtuts cristianes de fidelitat i d'amor al nostre poble a través la passió de Crist. Visqué, en 1631, l'any d'epidèmia de pesta que féu 6000 morts a Perpinyà, sobre una població de 12 000 habitants. Visqué, també, en aquella època dolorosa que hom separà el nostre poble català amb el tractat del Pirineu (1659). Morí, precisament, al final de l'horrorosa repressió de la revolta de la conspiració de Perpinyà, del Conflent (Vilafraanca) i del Vallespir (La Trinxeria): 1674-1675-1676. Repressió cruel, inhumana els últims actes de la qual es passaren en la Sala de tortura del Castell de Perpinyà, antiga presó d'Estat, on es pot veure, ara, la « Sala del treball del vi » de la Casa pairal i, en la sala simètrica, el « sant sopar de Senyor », al costat de la vitrina de monsenyor de Carsalade, restaurador de Sant Martí del Canigó, « bisbe dels Catalans ».

« EL DEU-AMOR » DE MARIA ANTIGO I EL « DEU-ORDRE » DE LLUIS XIV

Aquesta cruel repressió estava dirigida per Francesc de Sagarra, de Lleida, nomenat president del consell sobirà del Rosselló per Pere de Marca, visitador general a Catalunya, condemnat per Roma per gallicanisme, i arquebisbe de París al final de la seva vida.

Maria Antigo visqué, intensament, el drama de la separació del nostre poble.

Prendrem un exemple, entre molts que s'han passat en el Castellat: El cosí germà de Maria Antigo fou torturat i, segons el dictamen del consell sobirà del Rosselló, en data del 16 de maig 1674, « tingué el seu cos trossejat en quatre gables de ferro, el cap exposat a la Llotja, i, baix la dita gàbia de ferro, sera descrit el nom del dit Francesc Puig ».

El seu procés de canonització, fou iniciat per monsenyor de Carsalade, en un llibre publicat per l'impremta Comet (1909) de Perpinyà, podem llegir, en la pàgina 15:

«... el governador del Rosselló i de Cerdanya, don Francesc de Sagarra, encarregat de reprimir els rebels, hi ha posat tanta ferocitat que l'època del terror ha començat en el Rosselló: noblesa, clèricia, monjos, religiosos eren exiliats i els seus béns confiscats. Le ferocitat d'en Sagarra és llegendària en el Rosselló. »

« Les religioses de Santa Clara no escaparen a la severitat d'en Segarra; 20, entre les quals Ana Maria Antigo, foren exiliades de Perpinyà, el diumenge 10 de novembre 1652: cinc foren recollides a Pedralbes, (prop de Barcelona) cinc a Girona, deu a Barceloneta mateix, entre el convent de Santa Elisabet (on visqué Maria Antigo) i el convent de Jerusalem ».

L'exili de les Clarícies durà vuit anys; tornaren al Convent real de Perpinyà amb motiu de la visita d'Ana d'Àustria, vinguda amb Lluís XIV, a visitar « les noves terres del Rosselló. »

PETITA HISTORIA DEL CONVENT DE LES CLARÍCIES

Des de 1270, fa, doncs, més de set segles, que el convent de Santa Clara és present a Perpinyà. Durant aquests segles el convent fou desplaçat moltes vegades. En un cert moment estava fora de les muralles de la vila, en un lloc situat vora del camí que porta encara el nom de « camí de la Passió vella ». Arruïnats per les tropes de Lluís XI, del temps del setge de Perpinyà (1475) les Clarícies — gràcies a Carles

Quint, que facilità la construcció del convent real — entraren a Perpinyà i s'establiren, en aquest convent, fins a la Revolució francesa.

Es aquí on morí Maria Antigo en 1676, com ho indica el « Llibre de memòries » del convent: « La mare Ana Maria Antigo morí en olor de santedat, fou depositada en un ninxolet que se trobava al damunt de la « mesa » de l'altar de la capella del capítol ». Es aquí, cinquanta tres anys després, el 23 de maig 1731, que descobriren el cos de Maria Antigo en un estat meravellós.

Com ja hem dit, a la Revolució francesa, aquest convent esdevingué, i és encara, la presó de Perpinyà, on se poden veure algunes fresques de l'antiga capella del convent.

El procés de canonització (arrestat per la guerra de 1940) continua encara. Però, segons el desig del nostre bisbe, el 28 de setembre vinent, dia de la mort de Maria Antigo, una gran cerimònia se farà en la catedral de Perpinyà on seran convidades personalitats de l'altre vessant del Pirineu. Diferents manifestacions religioses tindran lloc en les parròquies on Maria Antigo tingué les seves arrels familiars. Segurament que s'organitzarà, també, una festa popular amb sardanes i ballets a la plaça de la Font nova del Carme, davant de la casa on nasqué Maria Antigo. Una exposició sobre el segle XVII tindrà lloc en el Castellat on, precisament, fa tres segles, se passaren els últims actes de la separació del nostre poble.

Pugui, el Déu-amor de Maria Antigo, iniciar entre els dos Estats que han dividit els Catalans en 1659, un nou esperit de cooperació dins de les perspectives d'una Europa nova amb la reconeixença de l'Euro-regió catalana.

Es el vot que expressa l'humil conservador de la Casa pairal del Castellat de Perpinyà.

Josep Deloncle.

Triomf a Perpinyà

El nostre darrer número estava en premsa quan tingué lloc un recital Lluís Llach a Perpinyà. Fou un èxit extraordinari, com mai s'havia vist al Rosselló. En efecte, és rar de veure un teatre tan vast com el del Palau dels Congressos, ple de gom a gom i encara quedar tanta o més gent de fora sense poder entrar. El fet és encara més significatiu si tenim en compte qu'uns anys endarrera era difícil d'omplir el Teatre municipal, molt més petit, per manifestacions semblants.

Emperò, lo més curiós del fet no és pas, precisament, l'aflux extraordinari d'espectadors sinó l'edat d'aqueixos. Eren de 18 a 30 anys en l'immensa majoria.

Amb manifestacions d'aquesta importància i amb participants d'aqueixa edat, la causa de la llengua catalana està entesa i... salvada. Els catalanistes, « les doux rêveurs », han fet escola; la relleva està assegurada. Demà el català, parlat, escrit i cantat, tornarà a ésser la llengua de tots els Nord-Catalans; no la « llengua dels avis », com hom començava a anomenar-la, sinó la llengua d'un poble « qu'estima i avança donant-se les mans ».

Ens volem donar les mans amb tots els homes i amb tots els pobles, més sense renunciar a la nostra pròpia personalitat d'homes i de poble, en el si del qual volem viure, treballar i morir.

Lluís Llach fou el gran colofó de la vesprada, me « programa compreguè també en Jordi Auvèrgne, en Pere Figueres i na Teresa Rebull. Tots tres són prou coneguts ja del públic rossellonès per tenir necessitat de fer-ne la presentació. Tots tres estigueren a l'alçada de l'ambient extraordinari on el fet d'una cançó, més o menys engegada, no excolia la qualitat musical, en particular la d'en Lluís Llach, la qual figura, ja avui, entre les més inspirades del moment.

« L'AGRAM » triomfa també

Altra vegada, el gran teatre del Palau dels congressos ha vibrat amb cançons catalanes. Aquest cop un públic entusiasta, tan jove com l'altre, ha aplaudit clamorosament l'actuació del grup rossellonès « L'Agram », amb « l'història d'en Pep », un Nord-Català, de la montanya, que baixa a la plana a cercar treball.

S'ageix d'una història d'avui explicada amb cançons i curts monòlegs de lligam. Es quelcom de viu, de real, de bell, d'emocionant que encaixa perfectament amb les preocupacions actuals dels nostres joves i dels que ja no en són tant. Es per això qu'el públic respònd i vibra al ritme de les cançons i de l'espectacle en general. Hem sentit, tanmateix, que transpà una certa vulgaritat en quelques passatges.

Mes, el més remarcable, quan se sap els estralls qu'el francès obligatori ha fet en la llengua vernacle, és de veure aquest grup de joves, tan joves, (quatre minyons i dues minyones) parlar i cantar exclusivament en català; i tot un ple de gent, gairebé tota tan jove com ells que ja no parla català, vibrar i aplaudir frenèticament unes paraules i una música catalanes. Es qu'a través « l'història d'en Pep » hom hi reconeix la seva pròpia història: despersonalització cultural i econòmica, uniformisme de ramat i totes altres pressions administratives i socials que acaben de destruir l'ànima d'un poble.

El fet de l'audiència extraordinària que troben aqueixa mena de formacions, de tan recent creació, haurien de fer reflexionar els vells catalanistes, conformistes o no, que mai no han pogut mobilitzar, i entusiasmar, masses tan importants, tan joves. Es el jove d'avui que salvarà l'ànima del Rosselló de demà. Hi ha més positiu en una vetllada així qu'en un any d'activitat mecànica d'un Grup, d'un Institut, d'una Escola, d'una Associació, d'una Universitat d'estiu, d'una revista que voldria interessar tots els Catalans, etc., etc.

No volem cloure aquesta ressenya sense senyalar un nou motiu de simpatia envers « L'Agram ». Es completament col·lectiu, sense cap « vedetari » i, fins i tot, sense cap nom de família. La formació està composta de: n'Elvina, na Brigita, en Patric, en Francesc, en Jaume, en Tiago, en Ili i assistida; tècnicament, per tres minyones i tres minyones més.

Louis RAMELL.

Toute la Litterie
J. COLOMER

**ARTISAN TAPISSIER
 SPECIALISTE DU MATELAS**
 14. Avenue Victor-Dalbiez
 PERPIGNAN Tél. 34.28 28

Quand la régionalisation est "pour la façade"

Nous ne sommes pas les seuls à nous plaindre de cette régionalisation artificielle, réalisée par des « technocrates parisiens travaillant en chambre », comme le souligne le journal « l'Indépendant » du 22 février dernier.

En effet, Nice supporte mal la maîtrise de Marseille, et elle veut s'en soustraire. Les Nord-Catalans ne veulent pas celle de Montpellier. Dans un cas comme dans l'autre, toutes les deux rendent victimes les territoires dépendants.

Ce n'est pas une question de peuples différents (occitan, Montpellier-catalan, Perpignan) car Marseille et Nice c'est toujours l'Occitanie.

C'est bien une question de « régionalisation en chambre ». On l'avait pourtant prédit : sans des institutions avec des pouvoirs réels de décision à l'échelon régional ; sans un

pouvoir régional élu, toute régionalisation est un leurre ; c'est le centralisme encore plus bureaucraté, c'est la région-croupion mendiant à Paris et recevant les aumônes par le canal de la capitale régionale laquelle prélève, au passage, la meilleure part.

Dénoncer l'attitude de Montpellier et de Marseille, vis-à-vis de Perpignan et sa région et de Nice et sa région, ce n'est pas se déclarer contre les Languedociens ou les Provençaux. (Nous aimons bien nos cousins germains occitans ; le conflit qui nous oppose on nous l'impose par cette stupide régionalisation, issu d'un centralisme qui ne veut pas se décentraliser effectivement.)

L'attitude des Montpelliérains et des Marseillais (il y a d'autres cas semblables dans l'Hexagone) si elle n'est pas juste, elle est, cependant, dans la nature des choses. Niçois et Roussillonais auraient des attitudes similaires si les positions de Marseille et de Montpellier étaient inversées. Cette faiblesse humaine étant bien connue, elle justifie, à elle seule, l'absurdité de la régionalisation réalisée.

Pour en arriver là il est encore préférable de rester attachés au centralisme direct. La mentalité de mendiants — que l'Etat nous a donnés — n'a, alors, affaire qu'avec lui, directement, et l'aumône obtenue n'est pas réduite, au passage, par un intermédiaire voulu inutile, donc, forcément, parasite.

POESIA OCCITANA
LO COLAS

E puei veiras, quand las vendemias feniran
 Te juri, Mascarat, que n'auras un de nou.
 Un d'aqueles colas que, quand un muol l'estrena
 Fa bavar de fiertat lo varlet que lo mena :
 Sera fin coma forma e causit coma cuer,
 Amb de clavelons de coire sul govern,
 E tres grosses floronas que trason de belugas ;
 Las anelas en veire, e las estelas blugas ;
 La ranforsura en crin e los mansilhons blancs,
 E per acompanhar tot aqueles flans-flans,
 Vint e quatre esquilhons, demest las martingalas
 Cantaran de contunh coma'n fum de cigalas.

UNA REPRESENTATIVITAT DUBTOSA

La revista (i la presidència) del Cercle català de Madrid sembla que vulgui començar a fer pell nova. Ho sembla només perquè, de fet, el canvi operat és molt tímid.

Val a dir que, tenint en compte el grau d'alienació catalana que havia assolit, l'esforç per fer pell nova serà considerable.

En efecte, a part el nom (català) res o quasi feia aparèixer qu'hi havia un cercle català a Madrid. Per entrar-hi no era fàcil; un cop a dins, la llengua catalana estava tant de racó com — comparativament — en qualsevol lloc oficial del passat recent.

Ara, que sembla que corri un vent per Espanya revelant que tothom, o quasi, era democràtic, liberal i «tutti quanti», el «Cercle català» de Madrid se recorda qu'és català. Una mica massa còs de fil blanc tot això...

Tant més qu'el seu president, el senyor Enrich, amb cognom supercatalà, (el cognom només) acaba de donar una nova prova de qu'és, catalànicament parlant. Cal remarcar que, en l'interviu que ha acordat al periodista senyor A. de Lavera, aquest li demana si preferia que parlessin en català o en castellà. El senyor Enrich respongué, en castellà, naturalment: «Cada cosa al seu temps. Parlem en castellà que per mi és una llengua tan amara com la catalana.»

Diguem, tot seguit, que ningú que tingui el mínim de seny, dirà el contrari en quant a l'amorositat de les llengües. Ço qui és greu, en aqueixa declaració preliminar, és quan diu: «cada cosa al seu temps.» Vol dir, doncs, qu'aquest temps encara no ha arribat, és a dir qu'encara no ha arribat el moment de parlar en català en el Cercle català de Madrid! Ja veieu el personatge!

Mes, ço qu'és més greu encara és quan obliga un altre Català, el periodista, a parlar en castellà per continuar l'interviu.

Es rar, raríssim que dos Sud-Catalans, entrevistant-se sols, emprin per parlar, una altra llengua que la llur materna. El senyor Enrich, president del Cercle català de Madrid, troba normal una tal anormalitat. Això, per un president de cercle català, fora de Catalunya, indica l'inexistència de la seva representativitat.

En general, quan dos Catalans s'entrevisten, fora de llur país, tenen plaer, necessitat inclús, de parlar català entr'ells. Els Nord-Catalans, força, molt més alienats per la cultura francesa, quan se troben fora del Rosselló, parlen molt més en català que s'hi resideixen. Inclús s'abonen a revistes catalanes i catalanistes, cosa que no farien si habitessin en el país. Tot això perquè senten l'enyorança de la terra i de la llengua.

En fi, el senyor Enrich se descobreix ara una mentalitat nova, democràtica, progressista i, dins de poc, potser àdhuc, catalanista i tot. D'aquí al mes de maig vinent, que deixarà d'ésser president, té temps encara per canviar de pell. Els camaleons no n'hi posen pas tant. El senyor Enrich se fa l'autoretrat quan diu que «d'aquí a maig el Cercle està obert a tots» (1). Es reconèixer qu'abans no ho estava...

Jaume PRATS.

(1) Notícia Catalana. Revista oficial del Cercle català de Madrid - Febrer 1976.

Pour votre retraite
en Pays Catalan
Visitez nos réalisations

ifac

3, avenue Général de Gaulle

66200 ELNE Tél. 37.23.10

12, rue Pache

75011 PARIS XIe

Documentation sur demande

CORSEGA, UNA ILLA QUE ES DESPERTA

Periòdicament, en el si dels estats de la vella Europa, esclaten violents conflictes. Aquesta vegada li ha tocat el torn a l'Estat francès.

La petita illa de Còrsega, que representa aproximadament l'1,5 % del territori de l'Estat i el 0,4 % de la població s'ha rebel·lat contra l'ocupació colonial francesa. A les parets dels carrers hom ha pogut llegir «Armata francesa, fora». Hi ha hagut enfrontaments armats entre la població i les «forces de l'ordre», declaració de l'estat de setge, controls, registres, detencions, interrogatoris... El fet que, per primera vegada des dels temps de la «Résistance», hom hagi disparat contra els agents de l'autoritat, pot ésser l'índex de la importància dels fets ocorreguts a Còrsega.

Malgrat tot, el govern francès no ha entès res del que passa. Sembla inclús que ha fet tot el que tenia al seu abast per empitjorar la situació: fou ell qui donà l'ordre de disparar contra els corsos refugiats en un mas, i fou ell també qui declarà il·legal l'A.R.C. (Action pour la Résistance de la Corse), organització autonomista, de caire moderat, que compta amb la simpatia de bona part de la població i que, en certa manera, podria servir d'interlocutor vàlid a l'hora de cercar solucions.

Per la seva banda, al president de la República, M. Giscard d'Estaing, no se li ha ocorregut altra cosa que recordar «els immensos serveis dels Corsos a l'administració francesa», quan és precisament això el que revolta als illencs.

En aquestes condicions, qualsevol pla governamental per a millorar la situació de Còrsega no farà res més que reformar qüestions marginals, sense abordar els problemes de fons; la necessitat de supervivència d'un poble que ha vist anorredada la seva cultura, emigrar els seus elements més joves i més combatius, ocupar el seu territori per les forces colonials franceses.

Actualment, a Còrsega, la meitat de la població és no corsa. Cada any emigren uns mil cinc-cents Corsos i s'instal·len a l'illa de tres a quatre mil forasters. El 56 % dels llocs de treball estan ocupats per no Corsos; no cal dir que els Corsos no ocupen pràcticament els llocs privilegiats dins l'escala social.

Sistemàticament, la política duta a terme per tots els governs francesos ha afavorit la transferència de població. La plana oriental de l'illa, que els Corsos es veieren obligats a abandonar, per insalubre i per manca de recursos per a dessecar les llacunes que cobreixen gran part del territori, ha estat cedida als «Pieds noirs» que disposaven de capitals o de crèdits governamentals per poder convertir la terra en explotable. En conse-

quència, les millors terres, que produeixen els dos terços del producte agrícola de l'illa, estan en mans de la població no corsa.

Aquest procés havia de portar, inevitablement, a l'anihilació de la personalitat del poble cors. I ha estat precisament la imminència d'aquesta anihilació la que ha desvetllat l'«ànima corsa» i ha provocat l'aparició de grups de reactivació cultural (les revistes «Populu Corso» o «Terra Corsa» i la «Universitat Corsa d'Estiu») i els grups polítics específicament corsos.

El F.P.L.C. (Front Pagès d'Alliberament Cors), autènticament separatista, fou declarat il·legal a començaments de l'any 1974; Com l'A.R.C., ja esmentat, al darrer congrés del qual hi assistiren uns 8.000 militants, (7% de la població autòctona). Segons declaracions d'un dels màxims dirigents, Max Siméoni, l'A.R.C. no és separatista ni pren un partit polític determinat. «Nosaltres som un moviment de conjuntura» ha declarat; però ha afegit: «Que no ens empenyin cap a la desesperació, que no ens obliguin a escollir entre Còrsega i França».

Potser és aquest plantejament el que desperta recels entre les forces de l'esquerra francesa que, tot s'ha de dir, ha oblidat sistemàticament la qüestió de les nacionalitats oprimides dins l'Estat francès. Tan sols el P.S.U. ha parlat del paper revolucionari de les minories nacionals, possiblement amb la intenció oportunista de capitalitzar-lo a favor seu. Dins del P.S.F. s'ha despertat un corrent autocrític en aquest sentit però que no supera els plantejaments regionalistes, acostant-se, així, a les teories de P.C. italià. Potser qui ha anat més lluny ha estat Yves Person, intel·lectual socialista, que ha escrit al «Nouvel Observateur»: «Nosaltres tenim doncs, no com a Bretons ni com a Corsos sinó com a ciutadans francesos i socialistes, l'obligació de lluitar a favor de les minories que s'esforcen a trobar el camí de la reafirmació i la vida». La posició menys clara és la del P.C.F. que s'ha abstingut de pronunciar-se sobre aquests fets i s'ha negat a participar en els comitès antirepressió formats per totes les forces de l'esquerra francesa.

El problema de les nacionalitats oprimides no és una qüestió conjuntural ni que pugui resoldre's amb una política regionalista. I és, potser, a l'Estat francès on conviuen un nombre més gran de nacionalitats diferents (Catalans, Bascos, Occitans, Bretons, Corsos, Flamands, Alsacians, Bretons, que prenen cada dia una consciència més clara de llur personalitat i de la necessitat d'organitzar-se i de lluitar per defensar-la i desenvolupar-la.

Francesc ROIG.

Toujours d'actualité

A l'ocasió de les recents eleccions cantonals, l'extracte ci-dessous, d'un article de M. Martí Salvat, est toujours d'actualité. Pourtant il fut publié par «L'Indépendant» de Perpignan, le 2 avril 1973!

Il reste toujours d'actualité parce qu'il prouve — malgré les progrès constants enregistrés dans la reprise de conscience ethnique des Nord-Catalans — qu'il y a, encore, un long chemin à parcourir:

«Certains pensent qu'avant de distinguer un «Institut» d'un «groupe» et un «travailleur» d'un qui ne l'est pas, il conviendrait, d'abord, d'unir toutes les bonnes volontés et toutes les capacités sur un travail préliminaire indispensable: élargir et renforcer la prise de conscience catalane des Roussillonnais».

Si el crim no paga, costa car

Cada dia l'inseguretat ciutadana és més gran, els criminals, de tota espècie, més audaços i l'aparell repressiu més ineficaç.

No obstant, la quantitat enorme de diners qu'està atribuïda al conjunt de l'aparell repressiu és, també, cada dia més gran. Costa tant, més inclús, l'aparell repressiu que l'aparell educatiu: més un gendarme qu'un mestre d'escola.

Aquesta realitat no és pròpia a França; és molt més acusada encara en els països on l'educació pública és inferior a la de l'estat fran-

cès. Als Estats Units, hom estima qu'el pressupost de la Màfia és superior al de l'estat francès enter.

Per donar una idea del fabulós preu de cost del crim als Estats Units direm que despesen més en un any per la seva repressió que tot lo qu'han costat totes les experiències espacials, des 1958, l'exploració de la Lluna compresa. Només amb el cost del crim els Nord-Americans podrien reprendre tots llurs programes espacials, fins i tot els projectes interplanetaris més fantàsticament costosos.

Paul DEVY

DOCTEUR EN PHARMACIE

32, cours Lazzarre Escarguel

PERPIGNAN

T. 34 21 42

La pàtria, una concreció abstracta

La pàtria és una noció general, de nivell diferent segons cada poble (fins i tot de cada espècie animala).

La noció de pàtria dels Amerindis no és la mateixa dels Americans blancs, encara que visquin en el mateix país. Els Amerindis no volen o, millor dit, no poden integrar-se a una civilització manifestament més rica i abundant que la llur: la dels Estats Units. Volen continuar a viure segons la manera tribal, sociològicament ben inferior a l'actual dels Nord-Americans.

El salt sociològic qu'els Blancs han obligat a fer, als Amerindis no convé a llur estat evolutiu de poble, de raça, de civilització.

Cal reparar ço qu'encara se pot fer pels pocs Amerindis qu'han sobreviscut: deixar-los viure i reviure com ho haguessin fet si els Blancs no els haguessin foragitat de llurs pàtries.

En el millor dels casos — ultra les injustícies comeses i els crims perpetrats — els Blancs els hauran fet perdre varis centenars d'anys de llur pròpia evolució de poble i de civilització.

I això no ho podran recuperar mai del tot...

TELEVISIO EN CATALA PERQUE ES NATURAL QU'EXISTEIXI

Fa prop de cinc anys qu'Andorra havia de tenir la seva pròpia televisió. Les emissions havien d'ésser presentades en la llengua oficial del país: la catalana.

Quins factors van fer fracassar aquest projecte?

La cosa semblava factible ja que dos petits països, també perifèrics de França: Luxemburg i Mónaco, tenen llur televisió pròpia.

Amb la televisió andorrana en català, els Catalans pensaven tenir llavors una compensació. Ara la podrien tenir directament amb una televisió autènticament catalana, perquè és natural que sigui així. Ço que no és natural és que tants milions de ciutadans catalans no puguin tenir televisió en llur llengua.

Com que res no s'oposa a aquest dret natural, cal que les esferes interessades fagin, ràpidament, diligència per obtenir aquesta realització: una televisió de parla catalana a l'abast de tots els països de parla catalana.

La descentralització és l'única manera, legal i humana de conservar l'unió lliurement consentida. Obrar en aquest sentit no és propagar desordres ni revolucions, és demanar que s'imti el país més capitalista i més conservador del món: Suïssa.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

LA LANGUE CATALANE VUE ET ETUDIÉE PAR UN PHILOLOGUE SICILIEN

Par Jean-Luc CAMILLERI, Vice-président du Circulu culturali sicilianu de Marseille

Avant tout, qu'il me soit permis de saluer ici le peuple catalan. Peuple frère du peuple sicilien, parce que latin et méditerranéen, lié indissolublement par l'histoire, la configuration géographique, l'ethnographie, et surtout la langue à mon peuple chéri.

Grecs, Puniques, Latins sont nos ancêtres communs. Aussi, les traits caractéristiques de ces peuples se retrouvent éminemment chez nous : courage physique, vivacité de caractère, attachement quasi-mystique au sol natal, défense farouche de son indépendance et enfin maintien de l'idiome national.

L'intérêt des intellectuels siciliens envers tout ce qui touche la Catalogne ne laisse aucun doute quant aux affinités qui nous unissent. La Faculté de Palerme publie, très souvent, dans son bulletin du centre de linguistique sicilienne, des articles concernant la langue catalane. Ainsi, dernièrement, nous apprenons que c'est en Sicile que fut traduite pour la première fois en langue catalane « La Divina Commedia », de Dante Alighieri. Cette traduction fut l'œuvre du poète Andreu Febrer qui résidait alors dans la ville de Catania, en Sicile.

C'est, d'ailleurs, avec tout l'ensemble ibéro-romain que la Sicile connaît de vigoureux liens : la langue portugaise dans ses contractions d'articles et de prépositions ; le castillan dans ses conjugaisons non-diphthonguées de la 1re personne du pluriel et ses formules de politesse offrent des caractères de forte ressemblance sinon même de similitude avec la langue sicilienne.

L'idiome catalan, bien sûr, se rapproche, lui-aussi, du sicilien par le substrat osque commun aux deux langues. Lleida et Osca étaient, dans le passé, deux localités de colonisation osque. Ce substrat osque qui se retrouve aussi, par ailleurs, en gascon, consiste à substituer le groupe latin nd et mb par une formule simplifiée m et n. Ainsi du latin intendere nous passons à entèner et de camba à cama. Phénomène analogue dis-je en catalan, gascon et sicilien.

D'autre part, nous remarquons en langue catalane la présence de la diphthongue eu à la 2e personne du singulier, ex : cantau-chantez. Cette diphthongaison comme désinence de verbe à la 2e personne du singulier est propre au catalan, néanmoins nous retrouvons la diphthongaison au en sicilien à la 3e personne du singulier au passé simple.

Certes, vous me direz que l'emploi de ces deux formes de diphthongues se situe dans chaque langue à un niveau différent. Néanmoins, aussi différent que

puisse en être l'emploi, la particularité de cette forme dans ces deux langues nous contraint à affirmer la parenté évidente qui saute à nos yeux. Ainsi adonar en catalan (« Te n'adones, amic ? » chanterait Raimon) se retrouve dans ma langue avec « addunari » qui ne se retrouve pas en italien. Ainsi, par l'histoire, la langue et la culture, la Catalogne et la Sicile se trouvent unies. Les Siciliens emploient encore de nos jours un dictionnaire très ancien pour affirmer leur cousinage avec les Maltais : « Malte est liée à la Sicile comme la pierre à l'anneau ».

Après avoir étudié ces liens humains qui unissent nos deux peuples frères, je consacrerai la suite de mon exposé au problème, maintes fois soulevé, de l'occitanité ou non de la langue catalane.

Certes, au cours de l'histoire, la Catalogne et les Terrers d'Occ se trouvent unies par un destin commun, politique, administratif et culturel. Mais, après la terrible défaite de Muret qui vit s'effondrer l'édifice occitan, la Catalogne reprit son autonomie culturelle. Par simple définition la langue catalane ne saurait vraiment constituer une langue d'Occ, car le catalan, de par la définition dantesque, est une langue de Si. De plus, le son u latin ne s'est pas palatalisé et n'offre pas cette caractéristique des parlers gallo-romains (langue d'Occ, langue d'Oïl, Nord-italique), qui mutent le u en ü. Enfin, la négation catalane comme la portugaise (nao), la castillane (no), l'italienne (non), la sicilienne (nun) se fait en no placé toujours avant le verbe contrairement à la négation occitane, française ou piémontaise en pas, placé après le verbe.

Malgré les fortes similitudes avec la langue d'Occ, je pense et affirme que le catalan constitue, vis-à-vis d'elle, comme de toutes les langues romanes, un idiome spécifique, indépendant et caractéristique qui ne saurait être assimilé ou annexé à quelque autre idiome qui soit.

Pour finir je terminerai par une citation du grand catalan Nicolas Rubio, tirée de son œuvre splendide « La patria latina », dédiée à Lluís Nicolau d'Oliver, ancien ministre, membre de l'Institut d'études catalanes : dans la droite ligne de Rovira i Virgili, Cambó, des présidents Macià et Companys. Cette citation appelle à l'union de tous les peuples latins, pour la paix, la fraternité, la liberté :

« Que la patrie latine puisse retrouver un ciel d'or au-dessus d'elle, pour y hausser, encore une fois, les quatre pals de Sicile et d'Aragon, de Majorque et de Valence, de Provence et de Catalogne ».

UN PREMI CATALA

Illegals amb interès en la rubrica « Vida Cultural » del diari « L'Independant », sobretot perquè està escrita en català.

Que a la part de Catalunya, en terra de França, només apareixi aquest petit espai de divulgació en la nostra llengua, dins el conjunt de la premsa quotidiana, és molt trist.

Es una prova que al Rosselló els Catalans han abandonat completament llur esperit, a tal punt que no mereixen més ? No ho crec pas. Però fa l'efecte que estan força adormits pel mirotelg de la grandesa francesa.

El que m'ha sorprès és que, de sobte apareixi l'anunci del premi « Josep de la Trinxeria » ben dotat i exigint un treball en català, sobre un tema que comporta una preparació important, sobretot de consulta de documents, i que es demana, en primer lloc, que sigui un Català d'aquesta part de Catalunya : a) s'atorga a un Nord-Català b) s'atorga igualment a un no Rossellonès.

Per a participar al concurs, cal que el treball ja sigui fet, car és impossible que puguin realitzar-lo, en quinze dies, els que no saben l'existència d'ell, puguin rebre un treball d'empenya com és demanat. El jurat no en pren 17 per a la lectura i aprovació ? ! !

Un altre aspecte d'aquest concurs, que fa mal efecte : és el de semblar que el « Centre pluridisciplinari d'estudis catalans » vulgui fer concurrència a l'Institut d'estudis catalans de Barcelona (més de mig segle d'activitat eficaç) i que el primer tingui punt en la distinció dels Catalans dels dos vessants dels Pirineus.

De Catalans em som tots els que hem nascut en terres catalanes : tant si són regides per l'Estat espanyol, com si són incloses en territori de França. La discriminació hi fa nosa.

En els moments que vivim, hem de treballar tots junts al renaixement de nostra personalitat ètnica. Per això ens cal donar força a la llengua dels nostres països, car la llengua és l'expressió de l'esperit de nostra raça. I ens cal treballar ràpidament ; abans que la invasió del castellà, francès i els manlleus a d'altres llengües no ens l'enterrin per sempre.

Desitgem de tot cor que el « Premi Josep de la Trinxeria » tingui un bon èxit i que d'altres vinguin a fer-hi companyia.

Però devem dir : si els Catalans han d'estimar la llengua de la seva terra per què els reporta guanys materials... és molt trist.

Francesc Miró.

La CATALANA del PETROLI

Carrer de la Muralla
POLLESTRES Tel. 36.70.46

Treball acurat

Escurament - Neteja
Entreteniment
Despanatge

de xemeneies, calderes i instal·lacions de calefacció central amb material i personal especialitzat

- ROUSSILLONNAIS ! NE SOIS PAS NI BATARD, NI MESQUIN, NI AVARICIEUX. SI TU AS CONSCIENCE DE TON ROLE, TU FERAS VIVRE « TERRES CATALANES ».
  - EN T'ABONNANT ET EN FAISANT ABONNER TES PARENTS, TES AMIS.
  - EN PROTEGEANT ET EN DIFFUSANT « TERRES CATALANES » TU L'AIDERAS A PROTEGER TON PAYS, TA LANGUE, TA PERSONNALITE, TOI-MEME.
- C'EST NOTRE DERNIERE CHANCE !
Adapté du mensuel provençal « Prouvènço Dau ».

Catalans ! que nous soyons du cent. Ceci pour la très simple côté d'Espagne ou du côté de France, nous ne parlerons jamais los langues des Etats auxquels on nous a rattachés qu'avec acc-
raison que nous avons déjà une langue maternelle : la nôtre. C'est, donc, notre défaut et notre qualité de parler avec accent.

"ESSER FORTS" I TAMBE, ESSER GRANS

L'actualitat ens imposa de tractar, encara, dels nostres veïns del Sud : Estat i germans ètnics. Es qu'els Nord-Catalans miren, a la vegada, cap al nord (Europa) i cap al sud on tenim la part més important de la nostra família ètnica i un estat espanyol qu'ultra interessar-nos, pel fet dels lligams qu'ens uneixen als altres Catalans, ens interessa, també, pel veïnatge immediat que representa, pel passatge a Europa que té, a través el nostre país, pels intercanvis industrials i comercials, turístics i culturals. L'estat francès té fronteres amb d'altres països europeus, mes el Rosselló només en té amb l'estat espanyol.

Josep DELONCLE
APOTECARI

Carrer d'en Llucià, 2

PERPINYA

Una de les decepcions més grans qu'ens donà la fi de la guerra d'Espanya fou la de veure qu'el seu vencedor ignorà completament la magnanimitat. Tot, llavors, s'hagués pogut esfumar, si, en un gran gest de magnanimitat, de César, el vencedor hagués decretat «borrón y cuenta nueva». «Tothom a la pàtria i al treball i el primer que s'oposarà al nou règim serà tractat com enemic». A la més gran catàstrofe de l'història d'Espanya, hagués així succeït el més gran gest de magnanimitat també de la seva història. Es amb gestos d'aquesta humana (i cristiana) envoltada qu'els homes esdevenen veritablement grans.

Ara se presenten a Espanya condicions semblants a les de 1939. Ara se podria fer ço que's mancà llavors. Ara se vol esser forts : més esser forts no exclou d'esser grans.

Partir de zero per tothom, pels comunistes inclús. Per quina raó ? Perquè

el comunisme és el producte de les contradiccions de les societats modernes i que tot producte d'una societat (positiu o negatiu) és la conseqüència de la societat en qüestió ; és que les condicions s'han creat per tal de que aparegués, de la mateixa manera que, quan les condicions són reunides, creixen les col·lites, maduren les fruites, hi ha tempestes, terratrèmols, pluges, sequeres, etc. etc.

No's pot, doncs, ni eliminar ni ignorar una conseqüència de la societat actual : el comunisme. Aquesta s'ha de prendre tal com és, tal com és avui en dia, ço vol dir qu'el comunisme — més precisament el comunisme occidental — també ha evolucionat amb l'evolució de les societats occidentals actuals. El comunisme espanyol de 1976 té ben poca cosa de comú amb el comunisme espanyol de 1938 ; si encara hi ha moltes mateixes persones ja no són les mateixes mentalitats. Els mateixos ho diuen i cal creure qu'és així i els fets ho demostren.

Sociològicament parlant, els partits comunistes d'Europa occidental han retornat a 1920, abans del congrés de Tours, és a dir, quan només hi havia socialistes. Si tingués lloc avui, el congrés de Tours, no hi hauria escissió, car els partits comunistes han esdevingut partits de govern dins les societats capitalistes i seran tan lleials com ho foren els socialistes quan encara hom els acusava d'esser revolucionaris i que ja havien deixat d'esser-ho.

Seran lleials — comunistes i socialistes — perquè un nou congrés de Tours tingué lloc, implícitament, en els primers anys de la segona post-guerra. Una nova escissió aparegué o, millor dit, una nova evolució revolucionària aparegué, separant-se dels partits que representen ja una fase revolucionària caduca.

Aquesta nova escissió no ha pas encara pres consciència unitària ; està sotdivida en diversos grups d'opinió i de reflexió. Tots condemnem els socialistes i comunistes ortodoxes, mes no han aparegut encara les condicions que faran qu'els hereus naturals dels grans períodes revolucionaris socialistes i comunistes, trobin el motlle qu'els unificarà en un nou i gran partit revolucionari, com ho foren els partits socialistes i comunistes d'Europa occidental, quan encara, als mateixos, no havien donat — ben malgrat ells — naixença a tots els «gauchistes» actuals.

D'aquest breu anàlisi se'n desprèn que, per entrar en el concert europeu, Espanya ha d'acceptar totes les conseqüències — les positives com les negatives — perquè totes són producte d'aquella societat.

I, al cap i a la fi — com se'n desprèn també d'aquest anàlisi — esser fort i esser gran, magnànim, no és tan, no és més perillós qu'esser fort sense esser gran. Al contrari.

UAB R. BOIX.
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

charcuterie
PIRAY
JAMBONS du PAYS

BUTLETI D'ABONAMENT

A "TERRES CATALANES"
la retallar o a recopiar

PROTEGIU, LLEGIU, FEU LLEGIR
Aboneu vos a Terres Catalanes

Nom _____
Cognom _____
Adreça _____
subscriu un abonament ordinari, protector (barreu el mot inutil) inclos xec (postal-bancari), timbres especíes.

(suite de la page 7)

Pour qui sonne le glas ?

Messieurs les conseillers généraux : cela vous ne l'ignorez pas ; pas plus que vous n'ignorez que, pour les V.D.N., le montant des droits dus à l'Etat représente le triple de la valeur du prix de l'alcool incorporé.

Quel est le contribuable qui accepterait pareille contrainte de l'Etat, lui imposant le paiement immédiat de droits sur une marchandise dont il ne pourra disposer librement qu'un an plus tard ?

Vos prédécesseurs ont toléré cet état de fait, il est vrai que leur seule préoccupation était le problème de l'eau... Vous êtes les élus des viticulteurs ; votre devoir est de les défendre. Pour cela vous possédez entre vos mains l'arme la plus redoutable et la plus redoutée par le Gouvernement.

En effet :
Loi du 10 août 1871 ; art. 37 : « Le Conseil général répartit, chaque année, à sa session d'août, les contributions directes, conformément aux règles établies par les lois ».

Si le Gouvernement refuse de prendre en considération les deux motions concernant les V.D.O.S., ainsi que les V.D.N., motions qui ne seront que le préambule à d'autres propositions, vous vous trouverez devant l'obligation morale de refuser le vote du budget.

Si votre attitude ne se conforme pas aux vœux de vos électeurs, craignez dès lors que, demain, le son du glas ne se transforme en tocsin.

Joan BLANC

Entre germans...

OCCITANS I CATALANS, UN MATEIX COMBAT

Jacques Loursac - Courthezon (Occitanie). — « Amic. Inclos xec bancari per un abonament ordinari a « Terres Catalanes », de la part d'un Occitan, un dans un même combat avec vous autres.

Amistats a tots ».

Ives Gras - Montferrer. — « Cars amics, Excusatz-me del temps qu'ai metut per vos respondre. Occitan d'origina, ara soi al país de ma femna. Cerqui sempre un mas per viure... mas los toristas son passats per aqui... »

Conèxi pas encara lo catalan coma cal per lo escriure. Ja lo parlí un pauc... Aquí lo chèc, e per l'an que vèn tamen.

Amistats coralas ».

UN SUEC EXTRAORDINARI

Göran Widlund - Bålsta (Suècia). — « Distingits senyors : Jo voldria subscriure'm a la vostra revista « Terres Catalanes » per un any, a partir del número 18.

També voldria comprar els números 1-17 i per això us envio un xec bancari de 50 francs francesos.

Us dono les gràcies per endavant i us saludo afectuosament ».

Hem transcrit, mot per mot, les tres lletres susesmentades. Per les dues primeres hom veu el gran parentiu catalano-occità i el fet que tenim els mateixos problemes de poble.

entre amics.

El més admirable de la tercera lletra és la seva perfecta correcció ortogràfica. S'ageix d'un Suec poliglòt que coneix nou llengües, d'acord. Mes l'extraordinari, per un Escandinau, és que entre les nou en qüestió hi hagi el català, i català perfecte. Precisió suplementària ; sap qu'el seu cognom, Widlund, significa Vimeterar, en català, és a dir lloc plantat de vimeteres.

XXX

« TOT PER CATALUNYA ; CATALUNYA I RES MES »

Josep M. Serra - Montrouge. — « Feu bona feina literària, però atenció amb els empatsaments de teories.

Si l'hora de la veritat sona, cal anar per feina, hora per hora, dia per dia. Afinar la pràctica i les velles teories a les golfes. Quatre o cinc punts bàsics a respectar i endavant ; el resultat ja vindrà sol per la base ».

UNS RETARDS DE PAGAMENT QUE'S TRANSFORMEN EN AVANÇA

Josep Pujol - Les Escaldes. — « Amics : Us prego de perdonar-me el meu retard. No és pas per desatenció sinó per la pila de cartes i de papers que no arribo a netejar-la.

Adjunto un xec de 100 F. Atribuïdo al que us dec i, si en sobra, per les emissions futures. »

Miquel Martí - Lespignan. — « Perdoneu el meu retard de pagament. Adjunt un xec de cent francs per pagar la meua badada i per ajudar la vostra publicació.

Us felicito per la feina que feu en favor de la nostra llengua ».

Joan Morer - Rivesaltes. — « Vet aci un paper que us hauria tingut d'enviar molt més aviat. Fa temps que us volla escriure ; però els afans, turments, dolis i mil altres dificultats de la vida m'han fet sempre retardar si no oblidar aquestes bones intencions ».

FETS (vells i nous)
QUE FAN REFLEXIONAR

EL C.C.C. VA ENDAVANT

Arrel de l'assemblea general del mes de gener prop-passat, el Centre cultural català de Perpinyà inicia una nova etapa.

La seva recent creació no havia encara permès d'estudiar un pla d'activitats vastes i variades. Ara s'obrirà una nova sèrie de possibilitats de difusió de la llengua i de la cultura catalanes.

Pel fet que la « permanència » de « Terres Catalanes » està assegurada en el mateix local, la nostra publicació està tota indicada per esser el natural portaveu de les activitats del C.C.C. No cal dir, doncs, que senyalarem amb satisfacció totes les realitzacions que seran portades a bona fi.

I, com sempre ens hem esforçat de sotstrallar-ho, seria convenient qu'els bons catalanistes rossellonesos no descarreguin llur consciència sus dels altres Catalans pensant qu'el dinamisme i la massa d'aquests són suficients per mantenir l'esperit catalanista i per anar « sempre endavant » sense fer res.

Som al Rosselló i és als Catalans del Rosselló que correspon el més important esforç per salvaguardar els valors del nostre poble, de la nostra llengua i de la nostra cultura.

GIRONA VOL ESSER GIRONA

Els Gironins han demanat al municipi que's prenguin les mesures administratives pertinents amb la finalitat de canviar el nom de « Gerona » per « Girona ».

A l'efecte de tal canvi, hom ha consultat l'eminent filòleg balearic en Francesc de B. Moll. Aquest ha respost favorablement dient :

« Malgrat que la forma llatina del topònim era « Gerunda », que en català primitiu es convertí en « Gerona », existeix el fet que la pronúncia actual és « Girona » i no és d'introducció moderna sinó antiquíssima, com ho prova la documentació de més de set segles enrera.

Es un cas de tancament de la sll. laba ge en gi, comparable al de ginesta (que en llatí era genista). Trobant-nos, doncs, davant la doble circumstància d'esser « Girona » la forma fonètica usada a tot Catalunya i d'estar garantitzada documentalment la seva gran antiguitat, crec que, en bona lògica, cal preferir « Girona » a « Gerona » com a grafia normal del nom. »

L'ETNA SE REVEILLE !

Fiers de leur appartenance à la nation sicilienne, dépositaire d'une culture plurimillénaire, les Siciliens demandent :

● L'enseignement de la langue sicilienne dans toutes les écoles de Sicile à partir de la 6e à titre de seconde langue. Son enseignement à l'université et la formation de professeurs de langue et littérature siciliennes.

● La revalorisation de la sicilienne par l'organisation de commémorations, éditions, concours de chant et poésie, émissions de radio et télévision en sicilien, officialisation de l'emploi du sicilien pour certains domaines de la vie publique.

● Aide aux colonies siciliennes à l'étranger dans le sens des revendications plus haut citées.

« FRATELLI SICILIANI » A MARSEILLE

Fraternità Ausonia a decidé la création d'un Cercle Culturel Sicilien.

Pour cette branche nouvelle, les buts, activités et moyens d'action peuvent ainsi se résumer :

Réunir le plus régulièrement possible, Siciliens et Amis de la Sicile ; les informer des problèmes essentiels qui concernent les colonies siciliennes implantées à l'étranger et les tenir au courant de l'évolution, « nell' Isola Madre », de la vie, sous ses divers aspects ; culturels, économiques, politiques et sociaux.

Rappeler et faire connaître, aux fils de l'Antique Trinacria et à leurs amis, la culture et la civilisation ancestrales.

Renforcer le sentiment de solidarité, d'entraide mutuelle, de façon à donner à tous, Siciliens ou amis de la Sicile, cette notion de fierté et de sécurité qui découle de l'appartenance à un groupe ethnique puissant, nombreux et bien organisé.

Inspirer un courant de sympathie et d'estime pour les véritables valeurs siciliennes qui se manifestent autrement que par les méfaits légendaires d'une certaine mafia, d'ailleurs fort heureusement minoritaire et en voie de disparition.

RIEN QUE DES SAVOYARDS !

Le 31 janvier, c'était l'occasion des habituelles rencontres, à la « Foire du Bois », des Valaisans, des Savoisyards et des Valdôtains. La foule était énorme, dans une ambiance de grande fête des retrouvailles.

A l'issue de la magnifique réception, l'assemblée adopta la déclaration suivante :

« Des Savoisyards, des Valaisans, des Valdôtains, c'est-à-dire des Savoisyards sous légalités française, helvétique et italienne, réunis à l'occasion de la Foire de Saint-Ours, grande manifestation qui a marqué pendant des siècles et des siècles, l'unité profonde des populations autour des deux Saint-Bernard,

EXPRIMENT leur joie de se retrouver ensemble et de se reconnaître les uns et les autres ;

REAFFIRMENT leur unité par-dessus les frontières factices et imposées ;

DECLARENT leur ferme intention de lutter afin que cette union puisse trouver sa réalisation concrète dans le cadre d'une Europe nouvelle, qui ne soit plus l'Europe des Etats, mais enfin l'Europe des Peuples. »

JOCES FLORALS JUVENILS DE LA LLENGUA CATALANA DEL PRINCIPAT D'ANDORRA

Als joves poetes, poetesses i trobadors de tots els països on la nostra llengua és parlada o coneguda... Glòria i salut...

Els mantenidors us invitem a participar a la Gaia Festa, que es celebrarà el darrer diumenge dia 31 d'octubre, a la Sala d'Actes del M. I. Consell General, sota el següent CARTELL.

FLOR NATURAL. — A la millor poesia que canti l'amor (Dotat amb 10 000 pessetes).

ENGLANTINA D'OR. — A la millor poesia de caràcter patriòtic (Dotat amb un magnífic joiell d'or).

VIOLA D'ARGENT. — A la millor poesia que exalti la fidelitat als valors espirituals (Dotat amb un magnífic joiell d'argent).

ACCESSITS. — Medalles d'or, d'argent, de vermell, de coure i diplomes.

PREMI EXTRAORDINARI DE POESIA. — A la millor composició de tema lliure. (Dotat amb 4 000 pessetes).

PREMI EXTRAORDINARI EN PROSA. — Estudi contemporani de l'emigració a Andorra (Dotat amb 4 000 pessetes).

La Nova Reforma a Andorra i les seves conseqüències (Dotat amb 4 000 pessetes).

Les aigües termals a les Valls d'Andorra (Dotat amb 4 000 pessetes).

Efectes nocius de la pol·lució a Andorra (Dotat amb 4 000 pessetes).

Possibilitats turístiques d'Andorra (Dotat amb 4 000 pessetes).

Les vies de comunicació a les Valls (Dotat amb 4 000 pessetes).

Possibilitats de difusió específiques a les Valls (Dotat amb 4 000 pessetes).

Els concursants hauran d'atendre's rigorosament a les següents NORMES.

- Tots els treballs han d'esser originals, inédits, escrits en català, i l'edat dels autors compresa entre els catorze i els dinou anys complerts o per complir dintre l'any actual 1976. L'edat constarà en l'encapçalament de cada obra.
- Es presentaran escrits a màquina, a doble espai, en una sola cara i en quatre exemplars, en fulls tanmateix holandesa, sense signatura i amb un lema que es repetirà al damunt d'un sobre clos, a dins del qual hi haurà nom i adreça complerts de l'autor. Tota obra ha d'anar acompanyada obligatòriament d'aquest sobre clos, sense cap altra indicació que el lema esmentat.
- En els treballs en prosa, el número serà de cinc folis com a mínim, a doble espai i a una sola cara i també en quatre exemplars.
- El termini d'admissió restarà clos el dia 10 de juliol. La data que figurarà en el segellat de correus no podrà ésser posterior a l'esmentat termini.
- Tots els treballs seran adreçats al Cercle, Avinguda Carlemany, 24, Escaldes (Principat d'Andorra).

Casa GENSANE
Fundada en 1912
ELNA - ROSSELLO
TOTA
LA VESTIMENTA
PER TOTS
NOVETATS
qualitat forta - preu lleuger

TRIMESTRIEL

AN VI N 21
PRINTEMPS 1976
PRIX : 2 F
En Espagne : 30 ptas.

ABONNEMENT ORDINAIRE : 1 AN
Etat français - Etat espagnol - Autres Etats
et Andorre 7 F 100 ptas 10 F
Abonnement de soutien : LA VOLONTE
Changement d'adresse : 2 francs

Rédaction - Administration :
2, rue Saint-Mathieu - 66000 PERPIGNAN
Tél. : 34-80-40
C.C.P. 1-180-43 MONTPELLIER

Publicité :
Agence Havas
66000 PERPIGNAN
Téléphone : 34-84-61

PARLANT CATALA VENIU A VEURE'NS a :

Perpignan-Pneus

pneus neufs toutes marques

17, avenue Marcelin Albert, 17

PERPIGNAN

POUR QUI SONNE LE GLAS ?

(De notre confrère - L'INDEPENDANT - du 5 mars 1976 :)

Le sénateur Léon-Jean Grégory, président du Conseil général et de la S.E.M.E.R. (Société d'Economie Mixte pour l'équipement du Roussillon) qui est le principal artisan de cette politique et qui croit à « la vertu des contacts sur le terrain », a visité, avant-hier le chantier de la retenue de Villeneuve de la Raho. L'établissement d'une liaison routière directe avec la ville nouvelle du Moulin à Vent permettra, à une fraction importante de la population scolaire de Perpignan, de trouver à proximité un « vase d'expansion ».

Le chroniqueur avait, certainement, la prémonition de ce qui vient de se produire.

La « vertu des contacts sur le terrain », en l'occurrence avec les électeurs, s'est avérée néfaste pour la défunte Assemblée départementale, qui s'obstinait à s'intéresser au problème de l'eau et dédaignait le problème du vin.

Les électeurs ont parlé.

Quand la viticulture se meurt — cette viticulture qui représente 70 % de l'activité économique du département — il n'était pas opportun que la défunte Assemblée départementale engloutisse des milliards fournis par l'impôt payé par les contribuables — au nombre desquels les viticulteurs constituent la majorité — à des réalisations dispendieuses et superflues.

La retenue de Villeneuve-de-la-Raho complètera d'une part, les équipements touristiques et de loisirs du Roussillon. En période d'étiage, un plan d'eau de 140 hectares sera maintenu en permanence. On y fera de la voile, du canoë-kayak, (les bateaux à moteurs seront proscrits), et une « réserve sauvage » sera aménagée dans la partie sud dont les accès seront réglementés ». L'Indépendant du 5 mars 1976.

C'est, véritablement, aberrant quand on sait qu'à moins de 10 km. de là, en bordure de la mer, existent des milliers d'hectares de sable fin avec les magnifiques ports de plaisance de Canet et de Saint-Cyprien.

Quant à la « réserve sauvage, dont les accès seront réglementés »... laissons nos lecteurs rêver...

Hélas ! ce n'est pas un rêve, mais c'est écrit, en toutes lettres, dans « L'Indépendant » du 5 mars 1976 :

« Ce plan d'eau sera alimenté, en dehors des périodes d'irrigation, par les excédentaires du canal de Perpignan et, dans une période plus lointaine, pourra subvenir aux besoins des industriels qui s'implanteront sur la zone de Rivesaltes ».

On demeure anéanti en lisant pareille insanité. L'eau, déviée de Perpignan, vers

la retenue de Villeneuve remontera vers Perpignan où on lui fera traverser, tout d'abord, la Tet ; puis l'Aaly, pour la conduire à la zone industrielle de Rivesaltes ! ! !

C'est ainsi que les projets les plus utopiques pouvaient être conçus et réalisés par la défunte Assemblée départementale qui, pour cela, n'avait nul besoin de faire appel à des commanditaires, l'argent des contribuables remplissant, généreusement, cet office.

Aujourd'hui, on ne peut que se réjouir d'entendre sonner le glas de cette défunte Assemblée départementale.

Désormais de nouveaux conseillers généraux vont siéger.

Qu'ils n'oublient, surtout, jamais qu'ils ont été élus par des viticulteurs qui les ont mandatés pour apporter une solution immédiate au problème du vin.

Finie la « maîtrise de l'eau » dont se glorifiait la défunte assemblée.

Messieurs les Conseillers généraux, puisse votre Assemblée s'honorer, dès sa première réunion, en votant deux motions, adressées, impérativement, au Gouvernement :

1° Faire bénéficier les V.D.O.S. de contrats de stockage.

2° Pour les V.D.N. surseoir au paiement des droits sur l'alcool, obligatoirement incorporé. Ces droits ne seraient dus, par le viticulteur, que lors de la vente de son vin, à la libération de chaque tranche.

Notre terre catalane est un terroir de qualité, certes, avec ses vins de pays, ses V.D.O.S. et ses V.D.N. Les départements viticoles voisins nous envient. Mais demandez aux viticulteurs s'ils ne préféreraient pas avoir des rendements de 150 hectolitres à l'hectare et négociables dans l'année plutôt qu'une productivité maximale de 50 hl./ha. pour les V.D.O.S. négociables — pas toujours de façon heureuse — seulement après l'obtention du label ; et pour les V.D.N. : 24 hl./ha. qui ne pourront être commercialisés qu'au bout d'un an de vieillissement.

(suite à la page 7)

RÉFÉRENDUM A MAYOTTE

TROP BEAU POUR ETRE VRAI

La « Société Libérale avancée » du « règne » Giscard, nous déçoit autant que celles de ses prédécesseurs quand il s'agit des territoires d'outre-mer.

Les résultats du référendum de Mayotte, aux Comores, nous rappellent, trop fâcheusement, ceux des pays fascistes et quelques autres plus ou moins légalisés. Ces unanimités écrasantes — à plus forte raison chez des populations non évoluées — ne peuvent faire naître que des soupçons chez les esprits libres.

On comprend mal, d'ailleurs, l'acharnement des pouvoirs publics à « conserver » quelque chose dans cet archipel. Ce faisant, le prestige de la France à l'étranger reçoit un rude coup. Et pour quel bénéfice pour l'ensemble de la France ? Certainement pour aucun. Au contraire, cela doit lui coûter fort cher, en définitive, de maintenir une administration française dans une île si petite et si éloignée.

Bien entendu, cette présence française à Mayotte bénéficie, cependant, à quelqu'un, même à quelques-uns. Maintenir un tel état de fait, cela équivaudrait à faire supporter à l'Etat les frais d'une présence dont le bénéfice va vers le privé.

Cela n'est pas le moindre ennui pour la France car, en agissant de la sorte, on continue à accréditer dans le monde le désir de la France de rester puissance coloniale, ce qui est faux.

Etant, par ailleurs, faux le principe de vouloir administrer un territoire qui n'est pas français, ni ethniquement ni géographiquement, la solution la moins chère, la plus élégante et la plus prestigieuse pour la France, serait de se retirer, purement et simplement, laissant aux Comoriens le soin de régler leurs propres affaires entre eux.

IDEM A DJIBOUTI

L'argumentation qui précède est tout aussi bien applicable au territoire des Afars et des Issas.

Là, la position de la France est encore plus illogique, étant bien entendu qu'en bon droit, on ne peut pas invoquer une argumentation stratégique.

En effet, à Mayotte, il s'agit d'une île, ethniquement homogène. Mais, au territoire des Afars et des Issas, la dénomination qu'on a été obligé de lui donner reflète déjà, d'elle-

même, l'anomalie de base, l'absurdité même.

Quand on appelait ce territoire la Côte française des Somalis, c'était quelque peu mieux, si l'on avait eu, en droit international pur, la possibilité d'appeler français un territoire qui n'a aucune solution de continuité avec le territoire français. C'était mieux en ce sens qu'il s'agissait de soumettre des Somalis. Mais, la vraie Somalie existant à côté, l'appellation se révéla trop grossière. D'autant plus que les populations soumises à la France n'étaient pas entièrement somalises. D'où la nouvelle et absurde appellation de Territoire des Afars et des Issas.

C'est absurde parce qu'on oblige à vivre ensemble des populations ethniquement différentes et faisant partie des deux grands pays voisins.

La solution naturelle consisterait, à se retirer laissant le choix aux Afars et aux Issas de se rattacher librement chacun avec l'ethnie de laquelle ils sont issus.

Vouloir, donc, rester là-bas c'est perdre encore la face aux yeux du monde, passer pour un pays qui veut toujours rester colonialiste. Bref, la France est rendue coupable, aux pays des Afars et des Issas, des mêmes griefs que pour Mayotte. Avec les circonstances aggravantes qu'en essayant de créer un état-tampon, avec Aref à sa tête, ou tout autre, on engage l'énorme responsabilité de créer des conditions de guerre civile d'abord et de conflit international ensuite, vu la région stratégique en jeu.

La Côte française des Somalis n'aurait jamais dû exister ; le territoire des Afars et des Issas non plus. Là encore la solution la moins chère, la plus élégante et, surtout, la plus prestigieuse pour la France serait de se retirer purement et simplement.

Jacques PRATS.

Charcuterie de Cerdagne

12 bis, rue Pierre Lefranc PERPIGNAN T. 34.56.37

Maison J. PALAU

Aux fins gourmets, la Charcuterie de Cerdagne offre : JAMBONS, SAUCISSONS & PATÉS

Spécialité de jambons & saucissons pur porc du pays